

ĐỊA VỊ VÀ THÂN PHẬN CỦA NGƯỜI PHỤ NỮ HỒI GIÁO

LƯƠNG THỊ KIM THOA

Đại học Sư phạm - ĐHQG Hà Nội

Đạo Hồi là một trong ba tôn giáo lớn - tôn giáo Thế giới. Khác với Đạo Phật và Đạo Cơ Đốc, những tôn giáo ra đời hoặc trong giai đoạn hình thành xã hội có giai cấp đầu tiên (như Đạo Phật), hoặc trong giai đoạn phát triển cao của chế độ chiếm nô (như Đạo Cơ Đốc). Đạo Hồi ra đời thế kỷ VII, muộn hơn so với các tôn giáo khác, và trong một hoàn cảnh lịch sử cũng khá đặc biệt.

Ở thế kỷ VII, có thể nói hầu hết các quốc gia trên thế giới hoặc đang trong quá trình xác lập chế độ phong kiến (Ấn Độ, Tây Âu) hoặc đang ở giai đoạn phát triển cực thịnh của chế độ phong kiến (như Trung Quốc). Trong khi đó, bán đảo Ả Rập - Quê hương của Hồi giáo - cư dân sống ở giai đoạn mạt kỳ của chế độ công xã nguyên thủy. Phần lớn họ sống một cuộc sống du mục, lang thang nay đây mai đó với những đàn cừu và lạc đà trên các sa mạc. Trừ một vài vùng ở ven duyên hải và ốc đảo, có thể trồng trọt được một số cây nhiệt đới cũng như một vài đô thị như Méc Ca, I-a-tơ-rép là những trung tâm thương mại, kinh tế hàng hóa phát triển đôi chút, còn chung chung kinh tế ở bán đảo Ả Rập ở tình trạng thấp kém, xã hội còn rất dã man và tôn tại nhiều tục lệ. Về tín ngưỡng, người Ả Rập trước Hồi giáo theo đa thần giáo.

Sự ra đời của Đạo Hồi được thúc đẩy bởi một loạt nguyên nhân kinh tế, xã hội, chính trị, gắn liền với sự chuyển biến từ chế độ công xã nguyên thủy sang xã hội có giai cấp và yêu cầu thống nhất các bộ lạc trong bán đảo Ả Rập thành một nhà nước phong kiến thần quyền.

Đầu thế kỷ VII, các bộ lạc du mục trên bán đảo Ả Rập đã bắt đầu định cư, ranh giới bộ lạc bắt đầu bị xóa bỏ, các nhóm dân cư phải hòa hợp lẫn nhau để tạo thành một quốc gia thống nhất, một nền kinh tế thống nhất, một quân đội hùng cường để chống ngoại xâm hoặc mở rộng lãnh thổ. Như vậy, yêu cầu thống nhất quốc gia đã trở thành một xu thế lịch sử tất yếu của Ả Rập thời đó. Đa thần giáo của các bộ lạc Ả Rập giờ đây không còn phù hợp với sự tiến hóa của lịch sử, những đáp ứng mà còn cản trở khuynh hướng nói trên. Trong hoàn cảnh lịch sử đó, vũ khí thích hợp phải là một tôn giáo mới, tôn giáo thờ một thần. Hồi giáo - tôn giáo thờ một thần nhất thần giáo đã ra đời trong hoàn cảnh như vậy.

Vậy hoàn cảnh lịch sử mà Hồi giáo ra đời đã ảnh hưởng như thế nào tới sự hình thành tư tưởng, giới luật của tôn giáo này khi đề cập tới vấn đề phụ nữ và hôn nhân gia đình, tới địa vị và thân phận của họ trong gia đình và ngoài xã hội.

Xã hội Ả Rập trước khi Hồi giáo ra đời còn ở trong tình trạng dã man và tồn tại nhiều tục lạc hậu: Chế độ đa thê rất phổ biến; trong gia đình và ngoài xã hội, phụ nữ có địa vị rất thấp kém. Trong gia đình, người đàn ông có quyền quyết định đối với vợ con, người vợ được coi như vật sở hữu của người chồng, do đó có thể bị chồng ruồng bỏ dễ dàng. Các góa phụ và những phụ nữ bị ruồng bỏ thuộc quyền sở hữu của người đàn ông thừa kế; người thừa kế đó có thể giữ làm vợ hay gả bán cho người khác. Đối với những phụ nữ bị bắt trong chiến tranh, bị xem như một chiến lợi phẩm, địa vị của họ chỉ như một nô lệ. Người gia trưởng có thể từ bỏ bất cứ lúc nào, hoặc ông ta có thể gửi họ sang sống với một người lạ mặt nào đó trong một thời hạn. Đối với con gái, người cha cũng có toàn quyền tương tự, có thể bán cho người khác làm vợ tùy ý, có thể chôn sống lúc còn sinh (kể cả lúc đã lớn), nhằm tránh sự nghèo túng hay để giữ "danh dự" cho gia đình vì sự hiếu diện của đứa con gái trong nhà là một điều nhục nhã. Tục này khá phổ biến trong xã hội Ả Rập thời tiền Hồi giáo và được coi như một việc làm hợp đạo lý. Trái lại, đối với con trai, quyền hành lại rất lớn, nhất là khi chúng đã trưởng thành hay đã đến tuổi mang khí giới. Lý do là người con trai khi lớn lên sẽ trở thành chiến sĩ và theo phong tục Ả Rập, các chiến sĩ phải được tôn trọng và nói chuyện bình đẳng với nhau.

Mặc dù sống trong một nhà, đàn ông và đàn bà sống ngăn cách với nhau bằng những bức rèm, đàn bà phải ăn riêng và ăn sau chồng mình, con trai mình cũng như bạn bè của họ.

Đến khi Hồi giáo ra đời, những hủ tục nói trên không những bị loại bỏ mà còn được củng cố và tăng cường hơn bởi niềm tin tôn giáo, bởi những giáo lý và giới luật hết sức khắt khe. Chúng ta hãy nghe những lời kêu gọi và khuyên bảo của Giáo chủ Mô Ha Mết - người sáng lập ra Hồi giáo - đối với tin đồ của mình lúc lâm chung:

"Kẻ làm con thuộc quyền sở hữu của kẻ làm cha. Ai xâm phạm đến luật hôn phối sẽ hành hạ" [1].

"Hỡi thần dân của ta ơi! Đàn ông có quyền đối với đàn bà và đàn bà cũng có quyền đối với đàn ông. Đàn bà không được vi phạm luật hôn phối, làm những việc dâm ô, nếu đàn bà phạm tội, con có quyền giam họ trong phòng riêng, dùng roi da mà đánh ... Hãy trọng đãi người vợ của con vì họ là những kẻ giam cầm trong tay con, họ không có quyền hành gì cả trong việc liên quan đến họ, còn tin lời chúa và lấy họ, con dùng lời Chúa mà ràng buộc họ với con". [2]

Có thể nói, đối với phụ nữ, nhiều tôn giáo trong cùng một mức khác nhau đều coi họ là một "Thực thể không hoàn hảo" nhưng có lẽ không có tôn giáo nào như Hồi giáo, quan niệm này càng được thể hiện đậm nét hơn. Kinh Coran dành hẳn một chương nói về phụ nữ với những đánh giá thấp vai trò, vị trí của họ trong gia đình và ngoài xã hội, rằng "đàn bà chỉ là quần áo của đàn ông", "đàn bà là thửa ruộng để khai khẩn", "đàn ông cao hơn đàn bà về nguồn gốc". Phụ nữ Hồi giáo ra đường phải mặc áo dài, trùm mạng che mặt, không được tự ý tiếp xúc với đàn ông, phải giữ trinh tiết đến khi lấy chồng*, không được phép ngoại tình, không được chủ động trong việc ly hôn ... Nếu làm trái với những quy định đó sẽ chịu hình phạt rất nặng, có khi phải tử hình.

* Ở một số nước Hồi giáo, cuộc hôn nhân được xem là thành công, êm đẹp khi cuộc hôn nhân được phổ thông khai bằng một tấm chăn trải giường vấy máu, chứng tỏ sự cương tráng của chủ rể và sự trinh tiết của cô dâu.

g xã hội Hồi giáo, sống độc thân bị coi là tội lỗi. Vì vậy, việc dựng vợ gả chồng cho con được hiện từ rất sớm, thông thường từ 10 tuổi trở lên. Hồi giáo tỏ ra dễ dãi gần như khuyến khích g cuộc hôn nhân giữa anh chị em họ. Giáo luật hạn chế số vợ hợp pháp cho mỗi tín đồ là 4 g số vợ chính thức giáo chủ Mô Ha Mết đã cưới) và không được cưới hai chị em cùng một Nhưng sau cuộc hôn nhân tan vỡ, nhất là khi chồng chết đi, giáo luật lại khuyến khích việc nối chị (em) dâu góa bụa với anh (em) chồng.

Bằng những điều diễn ra trên đây, chúng ta có thể nhận thấy rằng: Luật lệ Hồi giáo vô khắt khe có khi đến mức tàn nhẫn và nó đã vượt khỏi phạm vi tôn giáo, trở thành những tiêu n pháp lý trong đời sống xã hội, chi phối mọi hoạt động của tín đồ. Ở những nước Hồi giáo là đạo, luật Hồi giáo được áp dụng ở những mức độ khác nhau, nhưng có vai trò đặc biệt quan g như pháp luật của Nhà nước. Thậm chí, ở một số nước cho phép các cơ quan luật pháp sử g luật Hồi giáo song song với luật dân sự, hình luật do Nhà nước soạn ra.

Giáo lý, giới luật đạo Hồi đã tạo ra phong tục tập quán, tâm lý, lối sống, đạo đức riêng cho cộng đồng người Hồi giáo. Đó là sự ích kỷ, bảo thủ, cuồng tín và hiếu chiến. Những điều rường hòa nhập, quỵen chặt với tính bảo thủ, lạc hậu của một số dân tộc phương Đông khi giáo truyền đến.

Hiện nay, đa số các nước theo Hồi giáo là các nước đang phát triển. Sau khi giành được lập dân tộc, ở những mức độ khác nhau, có một số nước Hồi giáo, những nhà lãnh đạo của g nước này đã tuyên bố phục hồi và duy trì luật lệ Hồi giáo để cai quản đất nước. Đặc biệt gian gần đây, sau khi các nước Xã hội chủ nghĩa Đông Âu và Liên Xô sụp đổ, một số nước giáo sốt sắng đứng ra hỗ trợ, hậu thuẫn cho việc lập chế độ Hồi giáo ở những vùng thuộc Liên :u. Một số còn lập luận rằng cả Chủ nghĩa xã hội và Chủ nghĩa tư bản đều không có khả năng giải quyết những vấn đề Kinh tế - Xã hội, rằng chỉ có Hồi giáo cùng với những tư tưởng của nó giải quyết được những vấn đề này.

Chỉ tiếc rằng những lập luận trên đây thiếu một cơ sở để đứng vững và quá xa vời, quá lập với thực tế phũ phàng đang tồn tại trong xã hội Ả Rập hiện đại. Chúng ta không thể hình g nổi trong thế giới văn minh ngày nay, tại các quốc gia Ả Rập, Hồi giáo lại còn tồn tại và n hành những tập tục hết sức dã man. Chẳng hạn, chỉ mới gần đây thôi, tháng 4 năm 1991, một ái Ả Rập 22 tuổi đến sân bay Mirabel tại Montreal (Canada) xin được tị nạn. Cô nói rằng nếu h quyền Canada buộc cô trở lại Ả Rập Xê Ut, tính mạng cô sẽ bị đe dọa. Tội lỗi của cô là khi rời nhà mà không mặc áo choàng đen phủ từ đầu đến chân.

Nếu có những hiểu biết về Hồi giáo, về những phong tục tập quán của dân tộc Ả Rập theo giáo, chúng ta sẽ không có gì đáng ngạc nhiên khi nghe chuyện này bởi lẽ là phụ nữ Hồi giáo, không được phép lái xe, không được cưới người mình yêu hoặc đi đó đây mà không được sự phép của người đàn ông cạnh gác ...

Cũng vì cái tập quán "quái gở" nói trên mà cuối cùng chính quyền Canada phải chấp nhận an nài khẩn thiết của các cô gái. Vậy thì sẽ có bao nhiêu người phụ nữ Hồi giáo cần lánh tránh thế giới hiện nay đã có đến một tỷ tín đồ Hồi giáo.

Một phụ nữ sáng lập viên của "Hội các phụ nữ sống bên lề luật đạo Hồi tại Pháp", Marie-Aimée-Hélène-Lucas đã liệt kê một số quy định ác nhất dính dáng đến phụ nữ trong thế giới Hồi giáo như: năm 1990, I Rắc cho phép đàn ông giết vợ, con gái hay chị em gái vì tội ngoại tình. Tại Pakixtan luật cho phép ném đá đến chết kẻ ngoại tình. Một phụ nữ bị buộc tội ngoại tình không bao giờ được biện bạch để bảo vệ phẩm giá. Phụ nữ nào nói rằng mình bị cưỡng hiếp phải vào tù vì tội "Tình dục ngoài hôn nhân". Muốn chứng tỏ mình trinh bạch, phụ nữ đó phải ra được bốn người đàn ông đạo Hồi thật sự chứng kiến vụ cưỡng dâm; Tại những nước Hồi giáo khác, giết người vì "danh dự" như chồng giết vợ, cha giết con gái, nếu nghi là bất kính với gia đình không phải là sự kiện hiếm hoi.

Tuy nhiên, tục lệ tàn rợ nhất của đạo Hồi là cắt xẻo một phần bộ phận sinh dục nữ. Hủ tục này mỗi năm được thực hiện trên hai triệu trẻ em từ độ tuổi sơ sinh đến trưởng thành. Dụng cụ cắt xẻo thì rất thô sơ và mất vệ sinh nên các bé gái dễ bị nhiễm trùng máu hay bị uốn ván. Nhiếp em còn chịu những hậu quả y học làm đau đớn suốt đời. Hủ tục này đã được tiến hành ở hơn 100 nước, chủ yếu tại vành đai trung tâm Châu Phi: Từ Senegal đến Somalie, lan tới tận Ai Cập.

Chỉ riêng ở Ai Cập, theo thống kê của Bộ Y Tế nước này, mỗi ngày có tới 3600 bé gái cắt bỏ âm vật và có 85% số trường hợp không được thực hiện tại bệnh viện hoặc phòng khám. Đến tháng 10 năm 1994, 91,8% phái nữ Ai Cập đã bị cắt bỏ âm vật, hơn 1 triệu ca được thực hiện trong năm. 1300 bé gái tử vong mỗi năm trước khi lên 10 tuổi vì bị nhiễm trùng sau khi cắt bỏ âm vật ngoài bệnh viện. Tập tục này đã làm cho 25% phụ nữ vô sinh, 35% bị viêm bộ phận sinh dục mãn tính. Ở Ai Cập không có đạo luật nào cấm tập tục cắt bỏ âm vật mà chỉ có đạo luật cấm kẻ được trực tiếp cắt bỏ âm vật của người khác, nếu không phải là bác sĩ. Ai vi phạm sẽ bị phạt tù hoặc bị ba năm tù. Ngay trong hội nghị Quốc tế về dân số ở Ai Cập vừa qua, Bộ trưởng Y Tế Ai Cập Ali Abdel Fatlah cũng phải thú nhận: "Trong tình hình hiện nay không thể nào ban hành đạo luật cấm hoàn toàn việc cắt bỏ âm vật".

Ở Việt Nam, theo điều tra dân số năm 1989 thì có khoảng 52000 người Chăm theo Hồi giáo, chia làm 2 cộng đồng Hồi giáo chính: Cộng đồng Chăm Bani (Hồi giáo cũ) và cộng đồng Chăm Ixlam (Hồi giáo mới). Họ sống ở các tỉnh Bình Thuận, Ninh Thuận (Người Chăm Bani), Quảng Ngãi, Quảng Nam, Phú Yên, Tây Ninh và Thành phố Hồ Chí Minh (Người Chăm Ixlam). Tuy nhiên do những hoàn cảnh xã hội và lịch sử nhất định, Hồi giáo đến nước ta đã không gây được ảnh hưởng văn hóa sâu sắc và bền vững đối với xã hội Chăm.

Khi Hồi giáo đến, tổ chức và xã hội của người Chăm có ít nhiều biến đổi, nhất là đối với người Chăm Ixlam, song nhìn chung, họ không phụ thuộc hoàn toàn vào các nguyên tắc Hồi giáo. Xã hội Chăm truyền thống xây dựng trên cơ sở chế độ mẫu hệ, người phụ nữ Chăm vẫn tay hòm chìa khoá và quản lý, trông coi tài sản của gia đình, nuôi dạy con cái. Các vấn đề lớn như cưới hỏi, việc làm ăn, cưới gả con cái, dựng nhà, người phụ nữ được quyền tham gia ý kiến, thậm chí được quyền quyết định cuối cùng. Nhiều phụ nữ Chăm tham gia các hoạt động xã hội, công đoàn thể, trong khi chồng và con trai họ chỉ lo xây dựng kinh tế cho gia đình. Ở người Chăm Bani, phụ nữ vẫn thích sinh nhiều con gái hơn, vì con gái sẽ ở bên bố mẹ suốt đời và là người kế tục nghiệp chính của dòng họ. Theo phong tục Hồi giáo, người đàn ông Hồi giáo có quyền lấy 4

3 người Chăm Bani, đàn ông không được phép lấy hai vợ, nếu điều đó xảy ra, họ sẽ bị cộng khinh rẻ và bị phạt rất nặng.

Cũng là những cộng đồng theo Hồi giáo nếu đem so sánh thân phận và địa vị của người ữ Ả Rập Hồi giáo với người phụ nữ dân tộc Chăm theo Hồi giáo ở Việt Nam, chúng ta sẽ có một sự tương phản. Điều này chứng tỏ rằng: Những yếu tố của nền văn hóa cổ truyền của họ có vai trò vô cùng quan trọng trong sự tiếp xúc và giao lưu văn hóa giữa các dân tộc. Vì khi Hồi giáo đến Việt Nam, tôn giáo này đã không gây được ảnh hưởng văn hóa sâu sắc và tương đối với xã hội người Chăm theo Đạo Hồi. Điều đó cũng có nghĩa là trong quá trình giao lưu văn hóa giữa các dân tộc, dân tộc ta đã biết tiếp thu những tinh hoa của văn hóa nhân loại, loại bỏ những mặt tiêu cực, để làm phong phú thêm nền văn hóa của dân tộc mình mà bản sắc của nền văn hóa khác vẫn không hề bị phai nhạt.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Nguyễn Cao Dương. *Nhập môn lịch sử các nền văn minh Thế giới*. Tủ sách phổ thông sử học, Sài Gòn, 1972.

Trang chí Thế giới mới số 115.

Nguyễn Gia Phú-Nguyễn Văn Ánh. *Đại cương lịch sử Thế giới trung đại*, Tập II, Nhà xuất bản Đại học và GDCN, Hà Nội, 1992.

Đội số tôn giáo ở Việt nam. Phòng thông tin, Ban tôn giáo chính phủ. Hà Nội, 1993.

Nguyễn Hiếu Lê - Thiên Giang. *Lịch sử thế giới*, cuốn 1. NXB Văn hóa, 1995. Trang [29-30]

JOURNAL OF SCIENCE, Soc., Sci., t. XII, n^o3, 1996

THE STATUS OF ISLAMIC WOMEN

LUONG THI KIM THOA

TEACHER'S TRAINING COLLEGE -VNU

Islamic, one of the three biggest religions in the world appeared in the VII century in the island territories, in which residents was still living in the last period of Primitive nune.

There had been wild and behind the time customs in Arabian Society before Islamic appeared, such as: polygamy, new born girl bury alive ... when appeared, Islamic dogma and stipulation protect in maintenance and consolidate those barbarous customs. Thereby, the remain of primitive Commune have been strongly impressing in Islamic, causes the woman status, being originally low, is much lower now. So, there must be a struggle for supporting Islamic women to get out of above status.